

Historie: John Smith, Thomas Helwys a první baptistický sbor v Anglii 9

Čtení na pokračování

Historie

9.

John Smith, Thomas Helwys a první baptistický sbor v Anglii

Historie

John Smith, Thomas Helwys a první baptistický sbor v Anglii 9

Čtení na pokračování z knihy

JOHN SMITH, THOMAS HELWYS, A PRVNÍ BAPTISTICKÝ SBOR V ANGLII.

JOHN SMITH SE-BAPTISTA
THOMAS HELWYS

A
PRVNÍ BAPTISTICKÝ SBOR V ANGLII

S NOVÝM SVĚTLEM NA CÍRKEV OTCŮ POUTNÍKŮ

WALTER H. BURGESS, B.A.

LONDÝN
JAMES CLARKE & CO., 13 & 14 FLEET STREET
1911.

KAPITILA IX.

KDE JE SÍDLO CÍRKEVNÍ AUTORITY?- NÁZORY SMITHE, JOHNSONA, AINSWORTHE A ROBINSONA VE SROVNÁNÍ

Jeden z bodů rozdílu mezi církví Johna Smitha a církví Francise Johnsona a Henryho Ainsworthe se týkal sídla autority v církvi.

Spočívala nejvyšší moc pod Kristem v členech církve jako celku, anebo spočívala v úřednících, kteří tvořili „presbyterium“ církve?

Když byli kazatelé a úředníci zvoleni a vysvěceni, vzdala se církev své moci do jejich rukou, anebo si ponechala plnou moc ve svých vlastních rukou, aby ji použila, pokud by to okolnost vyžadovala?

S tímto tématem byla spojena otázka místa a funkce „vládnoucích starších“ v církvi.

Francis Johnson, když se poprvé oddělil od anglikánské církve, přisoudil členům konkrétní církve, k níž se tehdy připojil, více moci, než byl později ochoten jim přiznávat. Přiklonil se k teorii odvozené od Roberta Browna a Henryho Barrowe, kterou našel v oběhu mezi londýnskými separatisty, podle níž jsou členové církve ve své korporátní kapacitě svrchovaní.

Postupně se však obrátil k presbyteriánské pozici a začal považovat sídlo autority za spočívající ve staršovstvu, jež bylo vytvořeno složením z pastora, učitele a laických vládnoucích starších.

Osobní sklon, rané vazby a vzdorovitý materiál jeho amsterdamského sboru jej ovlivnily v přijetí tohoto stanoviska. Brzy tvrdil, že slova v Mat. 18. 17 — „poslechni církev“ — znamenají poslechnout řádně ustanovené kazatele a úředníky církve a podřídit se jejich vládě a autoritě.

To bylo velmi vzdálené názoru, k němuž dospěl John Smith o moci církve a o postavení jejích úředníků. Jeho názory na tyto otázky měly tak dalekosáhlý vliv na pozdější dějiny kongregacionalistických církví a určitých částí baptistických církví jak v Anglii, tak v Americe, že vyžadují pečlivou pozornost.

Viděli jsme, že když Smith a Helwys učinili závěrečný krok oddělení od anglikánské církve, jejich společný přítel Richard Bernard poslal druhému z nich list „protikladů“, v němž uváděl důvody proti oddělení.

Helwys sdělil tento list Smithovi, který na sklonku roku 1607 poslal Bernardovi na odpověď dlouhý, ale narychlo sepsaný dopis.

Už v tomto raném dokumentu hájí věc celého těla členů v církvi proti puritánům, kteří tvrdili, že „staršovstvo“ či „presbyterium“ má svrchovanou autoritu.

Vysvětluje to ve spojení s právem vykonávat kázeň, která v anglických kazatelích a farních shromážděních chyběla, a ukazuje rozdíl mezi několika znesvářenými stranami:

„Papež říká z 16. kapitoly Matouše, že moc svazovat a rozvazovat je dána Petrovi a jeho nástupcům, papežům Říma, a že všichni biskupové a kněží na světě a celá církev univerzální přijímá svazování a rozvazování od něho.“

„Ne,“ říkají anglikánští preláti z 20. kapitoly Jana: Kristus dal moc svazovat a rozvazovat všem apoštolům a jejich nástupcům, lordům biskupům Anglie, a že všichni kněží i lid v zemi přijímají svazování a rozvazování od nich v jejich jednotlivých diecézích.

„Ne,“ říkají presbyteriáni Anglie z Mat. 18, 17: moc svazovat a rozvazovat je dána staršovstvu, a lid — ten je svázán nebo rozvázán presbyteriem; neboť slovem „církev“ rozumějí presbyterium.

„Ne,“ říkáme my: moc svazovat a rozvazovat je dána tělu církve, ano, i dvěma nebo třem věrným lidem spojeným spolu smlouvou.“¹

Bernard se toho okamžitě chytil jakožto rozlišovacího znaku separatistického hnutí. „V tom,“ říká,

„začíná brownismus.“ Je to „první kámen té schismatické stavby“.

Smithovo prohlášení, „že moc Kristova, totiž autorita kázat, vysluhovat svátosti a vykonávat církevní kázně, náleží celé církvi, ano každému jednomu z nich a ne hlavním členům té církve,“ Bernard zapsal jako „první A. B. C. brownismu, na němž stavějí všechny ostatní své nepravdy.“³

V odpovědi Bernardovi v témže roce, 1608, se Henry Ainsworth od demokratického stanoviska, které Smith položil, distancoval. Byl neklidný z Bernardových obvinění z „lidové vlády“. Chtěl věci zjemnit. „Lidovost“ v církvi, vláda „lidová“ zaváněla příliš anabaptisty, než aby byla respektabilní. Jak nám říká John Smith:

„P. Ains[worth], odpovídaje p. Ber[nardovi], říká, že p. Ber[nard] může toto mínění, chce-li, položit do křížkové¹ řádky bernardismu, on sám že je první, od něhož kdy slyšel vyslovit takové stanovisko, a potom vykládá, co ona starobylá církev, jejímž je učitelem, o tom drží.“²

Ainsworth tu věc položil takto: „Kristovu vládnoucí moc, o níž papeženci říkají, že je v papeži, my neříkáme (jak tento člověk [totiž Bernard] o nás křivě mluví), že je v těle shromáždění, v množství, nýbrž v samotném Kristu.

Uznáváme, že Kristus ustanovil presbyterium neboli staršovstvo, a to v každé církvi, aby je učilo a řídilo jeho vlastním slovem a zákony, jimž se má veškeré množství, údy, svatí, podřizovat a být poslušno, jak učí Písmo.“³

Znovu říká: „Neboť lidovou vládu (čímž by nás p. Bernard chtěl pomluvit) my nedržíme, my ji neschvalujeme, neboť jestliže vládne množství, kdo potom bude ovládán? Křesťanská svoboda (kterou mají všichni) je jedna věc, otěže vlády (které mají někteří) je věc druhá.“⁴

Ale Smith si stál za svým. Neměl žádné obavy z demokratického principu církevní vlády, neboť byl přesvědčen, že je to řád naznačený v Novém zákoně. K Ainsworthově odpovědi Bernardovi poznamenává: „Jsou některé jednotlivosti, v nichž mne p. Ainsworth nechal i s pravdou na otevřeném rovném poli, abychom se o sebe postarali sami,“⁵ a potom znovu vykládá a hájí své stanovisko silnými slovy.

Poznámky:

1 Toto je narážka na způsob, jakým byla A. B. C. rozvržena na dětské „Horn Book“.

2 Paralleles, s. 40.

3, 4 Counterpoison, s. 175–176; tamtéž, s. 178.

5 Předmluva k Paralleles.

„Musíme,“ říká, „pamatovat, že moc Kristova, o níž mluvíme, je moc služebná, delegovaná, daná člověku, a že otázka zní: ‚Kdo je prvním subjektem této služebné moci? Kdo ji přijímá bezprostředně od Krista?‘ Já říkám: tělo církve je jejím prvním subjektem. A říkám, že cokoli má staršovstvo, má to od Krista skrze tělo církve a z rozhodnutí církve. A toto, popíráte-li to, p. Ains[worthe], (což myslím, že nepopíráte), říkám, že jste se v tom odchýlil od víry...

Říkáme, že Kristova vládnoucí moc je původně a zásadně v těle církve, v množství, a uznáváme dále, že starší přijímají delegováním moc od těla církve; kterážto služebná moc v rukou starších není tak široká jako ta, která je v těle, nýbrž je spíše mocí vedoucí než mocí vládnoucí.

Ani nejsou starší v celém Novém zákoně (pokud vím) nazýváni ‚vládci‘, ‚archontes‘; nýbrž dohlížitelé, vůdci, starší, prohistamenoí, čímž by Duch svatý chtěl učít, že jejich moc není vládnout, nýbrž vést a řídit.

Proto se tohoto vašeho omylu, p. Ainsworthe, naprosto zříkám jako jedné části ‚antikristovství‘ ve vaší církvi; ale budete to muset dobře vyložit k uspokojení bratří odloučení, abyste tímto, dříve než si to uvědomíte, nezničil své zřízení.

...Držíte-li onen panovačně uzurpovaný antikristovský mocenský nárok vašeho staršovstva za onu vládnoucí moc, již slovo Boží dosvědčuje, bude vaším dílem ji ospravedlnit a kárat všechny, kdo jí odporují, neboť v tomto se od vašeho soudu i praxe naprosto distancujeme.

Držíme, že moc staršovstva je moc vedoucí, řídicí a dohlížející, služba či posluha jak v ‚království‘, tak v ‚kněžství‘ církve, a že záporný hlas, poslední definitivní určující rozsudek je v těle církve, jemuž je staršovstvo povinno ustoupit, a že církev může vykonat jakýkoli zákonný úkon bez starších, ale starší nemohou učinit nic bez schválení těla ani proti tělu.“¹

Poznámky:

1 Paralleles, s. 69.

Zde máme jasné a rozhodné vyjádření základního principu kongregačního církevního zřízení.

Je zajímavé poznamenat, že zatímco Johnson šel stále dál presbyteriánským směrem, Ainsworth¹ se znovu přiklonil ke kongregačnímu stanovisku.

Tento rozdíl názoru mezi těmito dvěma muži byl jednou z příčin rozkolu, k němuž nakonec došlo ve „starobylém anglikánském sboru v Amsterdamu“.

John Robinson však následoval Smitha v tom, že přisuzoval hlavní moc a autoritu církvi, a nikoli úředníkům a služebníkům církve.² Přijímá Smithovy argumenty v tomto bodě a rozvádí je, když se snaží ospravedlnit „odloučení“ proti Bernardovým námitkám.

Skrze své následovníky byl tento princip církevního řádu přenesen do Nové Anglie. Robinson také v tomto ohledu uplatnil přímý vliv na Henryho Jacoba, k němuž lze vystopovat jedoho z nejranějších (1616) kongregačních sborů v Anglii. Založen v Londýně se Jacobův sbor stal vzorem, podle něhož byly utvářeny jiné. Stal se matkou mnoha sborů a k jeho zdroji lze vystopovat větší část těch anglikánských baptistických sborů, které jsou kongregační v církevním zřízení.

Tak tedy vidíme, že Smithův výklad novozákonního učení o moci členů církve sjednocených v náboženském společenství měl dalekosáhlé důsledky. Dal jasné vyjádření životně důležité myšlenky. Navázal na Browneovu myšlenku v této věci a dal jí důraz. Jeho rozhodná obhajoba demokratického principu v církevní vládě nebyla bez vlivu na následné dějiny anglického a amerického národa. Byla tu tendence uplatňovat v občanských záležitostech ty principy, pomocí nichž lidový cit nacházel výraz ve věcech náboženství a církevního řádu.

Poznámky:

1 Viz Johnson, Christian Plea, 1617, a Ainsworth, Animadversion to Mr. Richard Clifton's Advertizement, 1613.

2 Justification of Separation, 1610, Works, II., s. 427-450

Smithův názor na vztah služby (ministry) k církvi jsme ilustrovali výňatky z jeho dopisu z roku 1607 a z jeho knihy „Paralleles“ z roku 1609, protože tyto dva spisy jsou úzce propleteny; avšak tytéž názory jsou vyjádřeny také v jeho knize o „Differences of the Churches of the Separation“, vydané v roce 1608.

Je možné, že právě proto, že se dostal do potíží s „eldership“ v Johnsonově církvi, věnoval této otázce znovu a zvláštní pozornost.

„Bratři společně,“ říká, „mají veškerou moc, jak království, tak kněžství, přímo od Krista, a to na základě smlouvy, kterou s nimi Bůh uzavírá. Proto, když církev postrádá eldership, má přesto moc kázat, modlit se, zpívat žalmy, a tedy následkem toho spravovat pečeti smlouvy; také napomínat, usvědčovat, exkomunikovat, rozhřešovat a všechny ostatní úkony buď království, nebo kněžství.

Když si církev zvolila a ordinovala starší, pak církev neztrácí nic ze své dřívější moci, nýbrž ji stále uchovává celou pro sebe, aby ji užila, kdykoli se naskytne příležitost.“¹

Poznámka:

1 Differences, s. 28

Pokud jde o samotné „eldership“ neboli „presbyterium“, nyní věřil, že „všichni starší měli stejný úřad a dal mu důraz „pastora“, a tedy byli všichni jednoho druhu.“¹ Mohli být rozlišováni různými jmény podle své zvláštní práce nebo kvalifikací, jako starší (elders), dohlížitelé neboli *biskupové* (overseers or *bishops*), pastoři (pastors), učitelé (teachers), správci (governors), vůdci (leaders), ale neměli být považováni za „různé úředníky formálně se lišící jeden od druhého.“² To bylo zavádění poněkud jemného rozlišení a šlo to proti praxi.

Smith stanovil, že „presbyterium je jednotné, skládající se z úředníků jednoho druhu,“ ale jestliže mohou být rozlišováni podle svých různých vynikajících vlastností nebo funkcí, co se tím získalo, kromě toho, že je to všechny udrželo na jedné úrovni moci a důstojnosti?

Umožnilo mu to vyslovit tento závěr: „Že eldership, skládající se ze tří druhů starších, je vynález člověka, mající v sobě antikristovskou službu i vládu. A proto, když byla potlačena papežská prelacie a místo ní dosazeno trojtvaré presbyterium, byl jeden Antikrist svržen a jiný postaven na jeho místo; šelma byla potlačena a její obraz povýšen.“³

Myslím, že Smithovu příkladu a vlivu můžeme přičíst, že v Robinsonově⁴ sboru v Leidenu nebyl nikdy ustanoven žádný oficiální „Teacher“ (Učitel) a že po nějakou dobu po svém příchodu do tohoto města konala svou práci bez jakéhokoli „ruling elder“ (vládnoucího staršího), dokud nakonec nebyl do této funkce zvolen William Brewster.

Pokud jde o pokladnici církve a jáhenský úřad, jimiž se Smith zabýval v sedmi stručných kapitolách na konci této knihy, klade některé praktická pravidla pro shromažďování potřebných fondů a naznačuje účely, pro které měly být používány jáhny.

Poznámky:

1 Differences, s. 23.

2 Tamtéž, s. 22, 27.

3 Tamtéž, s. 24.

4 Lawne's Prophane Schisme, 1612, s. 88.

„Všichni členové církve mají přispívat něčím.“ Nekázal žádnou snadnou nauku bohatým: „v potřebách církve musí bohatí prodat své statky a zásoby na pomoc církvi.“

Církev byla sociální organismus, jehož členové byli svázáni pouty společného ducha do korporátního společenství. Blaho každého bylo svázáno s dobrem všech. Jestliže „bohatí bratři“ nepřispívají, „jsou nehodnými členy církve a nepřírozenými částmi těla a mají být kázněni podle pravidla.“¹

V době sbírky se měly konat zvláštní modlitby a díkůvzdání: „Almužny neboli příspěvky do pokladnice musejí být posvěceny modlitbou a díkůvzdáním.“

„Pokladnice má být shromažďována každý první den týdne, když se celá církev schází k lámání chleba.“

Mnohým lidem by to dnes připadalo podivné, kdyby bylo oznámeno, že se očekává přispívání do sbírky pouze od těch, kdo jsou v členství s církvi. Ale to byl princip stanovený Johnem Smithem.

„Má být oddělení v almužnách a příspěvcích do pokladnice stejně jako v jiných částech našeho duchovního společenství; proto ti, kdo jsou vně [tj. nejsou v členství], jestliže něco dávají, musejí to odložit zvláště mimo pokladnici, a má to být použito pro obecné užití.“²

John Robinson souhlasil se Smithem v tomto bodě a skrze jeho sbor s ohledem na sbírku tímto směrem byla ovlivněna i praxe některých nových anglikánských sborů.

Poznámka:

1 Differences, s. 29.

2 Tamtéž, s. 30.

„Mistr Robinson¹ následoval mistra Smithe ve své nauce i praxi o oddělení v almužnách, a tak má jednu zvláštní podobu oddělení navíc, než jakou ve svých společnostech praktikují mistr Johnson nebo mistr Ainsworth, a proto by se mohlo zdát, že má svatější pokladnici.“

Moderní příklad poskytují sbory „Křesťanských bratří“ v Anglii v současnosti, které přijímají příspěvky pouze od vlastních členů.

Obecné pokyny pro užití shromážděných peněz a statků vrhají jisté světlo na stav církve v Amsterdamu:

1. „Zaopatření starších, zejména těch mezi nimi, kteří jsou nejvíce pracovití [tj. svědomití] ve slovu a učení. Starší, kteří jsou schopní, nemají požadovat zaopatření od církve, ale mají spíše přispívat do pokladnice.“

„Starší mohou někdy z dobrých důvodů pracovat svýma rukama, aby se vyhnuli pohoršení a pomohli církvi.

2. „Zaopatření vdov, a tím i jiných úředníků, kteří postrádají zaopatření.
3. „Podpora chudých bratří, také sirotků a vdov po zesnulých bratrech, a to nejen z jejich vlastních, ale i z jiných pravých sborů, zejména těch, od nichž přijali víru.
4. „Zajištění nezbytných potřeb, jako jsou místa, nádoby, chléb, víno a jiné pomůcky pro společné potřeby celého těla.

„Otázka. Zda, jestliže jsou náklady na chléb a víno velmi velké, jak se to stává v některých zemích a některých letech, a úředníci i chudí postrádají zaopatření, nemůže být Večeře Páně odložena a nemůže být podávána každou Neděli Páně.“²

Poznámka:

1 Lawne's Profane Schisme, 1612, s. 88.

2 Differences, s. 30-31.

To je záblesk světla na útrapy, které tito uprchlíci byli povoláni tyto věci snášet. Byli zvyklí na drsnou hojnost v Anglii, ale v Holandsku shledali, že životní náklady vzrostly.

Trvalo nějaký čas, než si zvykli na způsoby nového života a našli vhodné a slušně placené zaměstnání. Mezitím ti, kdo prodali své malé statky v Anglii, shledávali, že jejich zásoby se rozplývají, zatímco potřeby církve byly dočasně zvýšeny.

Za těchto okolností byl Smith nakloněn dát praktické potřeby církve a jejich chudých před obřad Večeře, jakkoli jim byla drahá v srdci a jakkoli byla nápomocná jejich životům.

Kniha „Differences“ končí „Jistými požadavky, na něž si přejeme přímou a zdravou odpověď s důkazem z Písem“. Je to hrozivá řada jedenašedesáti otázek, jako jsou následující:

„Zda svaté originály neobsahují více látky, než kolik proroci a apoštolové, kteří je napsali, sami pojali?

„Zda metrum, rytmus a nápěv nejsou uhašováním Ducha?“ „Zda dobrovolnost není stejně nutná v nápěvu a slovech jako v látce?

„Zda staršovstvo nemá v církvi negativní hlas, takže bez nich nemůže být nic uzavřeno?

„Zda pečetě smlouvy nemohou být udělovány, i když ještě nejsou žádní starší v úřadě?“

Když Ainsworth odpovídal na tuto knihu, stěžoval si, že Smith nevyložil rozdíly mezi anglikánskými sbory v Amsterdamu s dostatečnou přesností, a potom, když pohlédl na tuto dlouhou řadu poznámek ve formě otazníků, jež mu připomínaly řadu rybářských háčeků, říká s dotekem humoru, že nemá lovit na to, aby je pro něj vyložili druzí, jak to učinil tímto svým sevřeným šikem „požadavků“ na konci své knihy.

Štěpán Křivánek

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)